

Defektologi som stor romankunst

Erik Fosnes Hansen: *Løvekvinden*.
Roman. Oversat af Sara Koch.
Gyldendal. 384 sider. Kr. 299,-.

Den norske forfatter Erik Fosnes Hansen åbner den mere end vellykkede roman "Løvekvinden" med noget så usamtidigt som en "Reklame" (fortællingen tager sin start i 1900-tallets begyndelse, hvor reklamer næppe har været det almindelige). Som Professor Tribini i sin tid på Dyrehavsbakken rabulerende og hurtigtsnakkende reklamerede for den københavnske discount-version af New Yorks freak-show på Coney Island, i teltet for menneskelige rariteter bag ham, inviterer Fosnes Hansen os indenfor i hans romans univers: "Kom nærmere. Direkte fra en lille, uinteressant provinsby, en ganske almindelig, lille nordisk by, aldeles begivenhedsløs og fuld af sunde normer, kom og se, kom nærmere, spær øjnene op, kom nærmere. Snart glider tæppet til side."

Jeg er én af de mange, der har været til forestillingen. Og mange flere vil følge efter, for ifølge litteratursperterne er det en roman med internationalt format, vi har her.

Der er naturligvis tale om en vildledende reklame, eftersom den magiske litteratur over knapt 400 sider lader den ene begivenhed efter den anden rulle over scenen. Med en kulissebaggrund der heller ikke holder, hvad den lover. Det er ikke sunde normer, der omgiver fortællingens hovedperson Eva.

Med romanforfatterens kunstige naturlig- og selvfølgelighed bringes læseren til en mindre provins- og stationsby i 1912 i det nordlige Norge. Her er den højgravide og stærkt religiøse Ruth på vej hjem fra korsang (ak ja, de nordmænd, de nordmænd), mens hun nynner "Gør døren høj, gør porten vid!" En gammel salmetekst med en betydning der i dagens specialpædagogiske jargon kunne svare til "rummelighed". Og som det skal vise sig, at der er stor mangel på efter at Ruth i en styrtsø af blod dør, mens hun når at føde et velskabt og sundt pigebarn. At alt er normalt og sundt ved den nyfødte, skal dog vise sig at blive helt & aldeles parentetisk, eftersom Eva fødes med den ekstremt sjældne afvigelse "hypertrichosis lanuginosa congenita". I stedet for at miste det tynde og fine hårlag vi alle udvikler og taber igen i fostertilværelsen, fødes Eva som noget nær 100% behåret eller pelset. Fint og blødt, kun øjnene frie, men dog en så synlig afvigelse og så specifik en markør, at der fra omgivelserne (for)dømmes mere dyr end menneske.

Faderen, den nu enlige fader, er stationsforstander og tydeligvis én, der hvad det hjemlige angår har været vant til, at dér kører det bare på skinner. Som han sørger for at togene kører til tiden, har hans kone sørget for, at maden står på bordet til tiden.

Hele denne verden smadres til atomer. Kun nogle behjertede venner blandt byens bedre (oplyste) borgerskab (apotekerens og lægens) sørger med deres katastrofehjælp for, at Eva overhovedet overlever livets første tid.

Ikke nok med at en mandlig forfatter her har lavet et unikt kvindeportræt. Fosnes Hansen udvikler også i romanen, lang- og nænsomt, en smukt fremstillet fader-datter relation. Dog med et mangeårigt nødvendigt mellemspil, hvor en ung lokal kvinde er flyttet ind i stationsbygningens private afdeling som "hjemme-hos'er".

Faderens reaktion i starten, flere år!, er, at han vil skåne sin "pelspige" fra at blive overbegloet og drillt. Han holder hende derfor indendøre ud fra en beskyttelsesbetragtning, der selvfølgelig også gælder ham selv. Omdømmets fetich er virksomt i et sådant mindre provinsmiljø.

"Løvekvinden" er en handlingsmættet roman med mange afgørende bipersoner på deres pladser, som langsomt hjælper Eva med at komme ud af det private fængsel. Ikke til en verden hvor hun bydes velkommen i den sociale inkluderings navn, men til en skole, hvor børns gensidige ondskab

hersker. Ikke uberørt og uantastet af "kammeraternes" mobning, men såret på en måde der modner og styrker Eva, følger vi hendes udvikling frem mod en efter alderen betragtelig (gammel)klogskab. Dette kombineret med et musik og sangmæssigt talent bringer hende længere ud i, men ikke ind i samfundet. Den sociale træning har det jo knebet med (hun lærte at betjene telegrafene i stationsbygningen, hun kan spille kort, men har ingen at spille med = hun lægger kabaler osv.).

Det er forfatterens storslåede greb, at han undgår en ren offerfremstilling. Faktisk udvikler Eva sig i en til dels usympatisk retning, hvor hun kan føle glæden ved at have magt over andre. De forestillinger de voksne har gjort sig fra fødsels og den tidlige barndoms tid, om hun mon ikke også var "indskrænket", når hun var så dyrisk af udseende, viste sig at være ubegrundet. Tilbøjeligheden til "overgeneralisering af det specifikke handicap" (når man er blind, er man sikkert også døv og dum osv), viste sig ubegrundet. Også kønsdriften – det bløde punkt mellem benene – viste sig at være ikke kun "normal", men stærk og lystfuld. Hun får således en tidlig sexuel debut sammen med en skoletræt dreng fra klassen, som har fattet en fordomsfri interesse for den mærkelige pige og velvilligt lader sig forføre af hende ved en sø i skoven tæt på byen.

Mens Eva på den ene side, via sine kognitive og musikalske kompetencer, kunne jorde normale ligesindede konkurrenter i skolen og til korsang mm, kunne hun også selvbevidst spille på sit handicap og bruge det til at skræmme med. Forfatteren laver i forbindelse med denne udviklingsproces hos hans hovedperson det fortælle tekniske greb, at han lader Eva træde frem som fortæller i 1. person ("En redegørelse for min situation"). Et greb som retfærdiggøres af romanens indre udvikling, hvor jeg'et netop er trådt meget langsomt frem (de ni måneders fostertilværelse har været efterfulgt af ni år i en social kuvøse).

Når Fosnes Hansen ikke har valgt en nordnorsk isoleret landsby til sin historie, er det fordi han i bogens anden halvdel skal have koblet naturvidenskaben på. Og den befinder sig for Norges vedkommende i Oslo.

Det er jo ikke kun faderen og andre lægfolk, der har stået magtesløse og undrende overfor fænomenet "Løvekvinden". Også den lokale huslæge har følt sig på Herrens mark. Men dog ikke mere, end at han hurtigt blev klar over, at han her havde et interessant tilfælde/kasus, som kunne gøre ham fagligt interessant, hvis han foretog en indberetning til Det Medicinske Kollegium i Oslo. Hans indberetning afstedkommer, at medicinske deputationer rykker ud og står af toget ved Stationsmester Arctanders station. De naturvidenskabelige talentspejdere godkender Eva som et kasus i internationalt format, hvorefter nogle af bogens afsnit kan udspille sig bl.a. i København, hvor Eva, efter et besøg i Zoologisk Have, spørger sin fader, hvorfor man har zoologiske haver? Den sørgmodige fars store rejse med sin på det tidspunkt 13-årige datter til "Der XVI. Internationale Weltkongress der Dermathologischen Wissenschaften" er forrygende læsning.

Som i David Lynch's filmatisering af historien om "Elefantmanden" (dog uden dennes udefra og til dels sentimentale syn), lader Fosberg Hansen naturvidenskaben og professorerne konkurrere med de omrejsende freak shows i kampen om mesterskabet i objektgørelse.

Omend tiltrukket af de udstødtes fællesskab, bliver det heller ikke den objektgørelsens vej Eva går, omend hendes fader lader sig friste på hendes og økonomiens vegne. Og til dels lader sig besnakke af den dynamiske leder af den i Europa omrejsende forestilling "Om den menneskelige mangfoldighed" (hvor optrædende abnormiteter som siamesiske tvillinger, lilleputkvinden Nicoline, Samson fra Telemark m.fl.) har vakt furore "også i Videnskabelige Kredse". Hans argumentation overfor faderen lyder sådan her: "Hun vil være sammen med andre som er – ikke som hende for hun er unik, enestående – men med andre der finder fællesskab i selve det at de er anderledes, på hver deres måde. I min trup er der ingen der hæver et øjenbryn over at nogen er anderledes. Hun vil ikke længere være ensom. Hun vil se verden."

Med Eva kan man sige, at man ikke skal skue hunden på hårene. Og at hverken den tids eller vor tids skønhedsideal er andet end overfladisk tyranni sammenlignet med det menneskelige følelses- og lystliv og dets muligheder.

Udover at være en fortælle mæssig sublimt godt afleveret urimelig historie, kan "Løvekvinden" læses som en hyldest til, at også det defekte er en del af helheden menneskeheden. Romanen er en fejende flot allegori, et litterært parallelspejl, til fotografen Joel-Peter Witkin's store projekt om den menneskelige mangfoldighed.